



Ministerie van Sociale Zaken en
Werkgelegenheid(SZW)
Dhr. drs. W. Koolmees
Postbus 90801
2509 LV 'S-GRAVENHAGE

Datum
13 mei 2019

Ons kenmerk
TISA
/N201900531
Telefoon
06 20210724

Bijlage(n)
-

Onderwerp

Financiën nieuwe inburgeringstelsel

Geachte heer Koolmees,

In juli 2018 hebt u, na een grondige analyse van vorige inburgeringstelsels, een beeld geschetst van een nieuw stelsel. Kern van dit stelsel is dat nieuwe inburgeraars sneller en met een duurzamer resultaat naar participatie geleid kunnen worden doordat de gemeente een goed inhoudelijk integraal maatwerk aanbod doet. Op 6 mei hebben we hierover met elkaar van gedachten gewisseld. Op veel punten kunnen we elkaar vinden, maar over een aantal punten, waaronder het financiële kader, maken we ons veel zorgen. Dit temeer omdat het tempo van de ontwikkeling erg hoog ligt. In aanloop naar het volgende bestuurlijke overleg zetten we onze genoemde zorgen met betrekking tot de financiën en de inhoudelijke aandachtspunten daarom op een rij.

Onze positie in het kort

Het is in het belang van ons allemaal dat de uitvoering van de plannen een succes wordt en samen met u willen wij alles op alles hiertoe zetten. Om de uitgangspunten van het stelsel in de praktijk te laten slagen is het cruciaal dat de gemeentelijke regierol op een werkbare manier wordt ingevuld. Gemeentelijke regie is een middel en niet een doel op zich. Gemeenten kunnen alleen een verbetering voor de doelgroep bewerkstelligen als de randvoorwaarden aanwezig zijn en er een betaalbaar en uitvoerbaar systeem wordt ontwikkeld. Dit betekent in ieder geval:

- Een goed financieel arrangement waarmee gemeenten hun taken kunnen uitvoeren, inclusief middelen om de plannen te implementeren.

Vereniging van Nederlandse Gemeenten

Nassaulaan 12 Den Haag | Postbus 30435 | 2500 GK Den Haag
070 - 373 83 93 | info@vng.nl

vng.nl

- Een heldere en werkbare regierol voor gemeenten, die de ruimte geeft om integraal te werken en maatwerk te kunnen aanbieden.
- Tijdig duidelijkheid en gezamenlijkheid richting de implementatie

Bekostiging inburgeringsstelsel

Conform de Financiële-Verhoudingswet gaat een wijziging van gemeentelijke taken altijd gepaard met een zorgvuldige doorrekening van de financiële gevolgen. Zeker gezien de actuele ontwikkelingen rondom de bekostiging van de jeugdzorg zult u begrijpen dat afspraken over onze rol in het nieuwe inburgeringsstelsel alleen tot stand gaan komen als wij overtuigd zijn van een adequate financiering. In het kader van het Interbestuurlijk Programma, waar de veranderopgave inburgering onderdeel van is, hadden wij deze doorrekening graag in gelijkwaardigheid onder gezamenlijk opdrachtgeverschap laten maken. Wij vinden het teleurstellend dat u dit kostenonderzoek niet als integraal onderdeel beschouwt van de opgave die we met elkaar hebben uit te voeren om tot een nieuw inburgeringsstelsel te komen.

Het is evident dat gemeenten zonder voldoende financiën de beoogde taken niet kunnen uitvoeren. Duidelijkheid over de financiële gevolgen van het voorstel is cruciaal, alvorens een integrale weging van de totale stelselherziening te kunnen maken. Beleid en financiën zijn immers aan elkaar gekoppeld. Zonder een duidelijke financiële plaat in kaart gebracht door een goed onderzoek is er geen draagvlak onder gemeenten en dus kunnen wij het wetsvoorstel dan niet steunen. Wij kunnen geen verantwoordelijkheid nemen voor een taak die wij niet kunnen uitvoeren; daar zouden zowel de samenleving als de inburgeraar zelf de dupe van zijn.

Wij verzoeken u daarom met klem om een dergelijk onderzoek alsnog te starten, eventueel aanvullend op een check van het CPB. Het is hierbij essentieel dat het kostenonderzoek wordt gebaseerd op uitgebreide gemeentelijke inbreng vanuit de praktijk, verkregen via veldwerk bij gemeenten. Het gaat om het verkrijgen van inzicht in:

- De structurele middelen die gerelateerd zijn aan de uitvoering van de wet;
- incidentele middelen die samenhangen met het voorbereiden van de organisatie op de uitvoering van de wettelijke taken.
- Aanpalende kosten die samenhangen met nieuwe taken

Financiële risico's

Daarnaast vinden wij het van belang dat financiële risico's niet alleen bij gemeenten worden neergelegd. Als Rijk en gemeenten zijn we samen verantwoordelijk voor de uitvoering van het stelsel, waarbij het Rijk de juiste randvoorwaarden schept, ook financieel. Wat ons betreft betekent dit in ieder geval:

- Ramingen o.b.v. daadwerkelijke volume inburgeraars. Het is belangrijk dat geraamde budgetten voor een uitvoeringsjaar aansluiten op de instroom van statushouders die het kabinet voor dat jaar verwacht. Het kan immers niet zo zijn dat het risico van fluctuerende instroom bij gemeenten wordt neergelegd, omdat zij de verantwoordelijkheid voor de inburgering op zich nemen.
- Geen bekostiging o.b.v. slagingsprestaties: gemeenten zijn gemotiveerd om hun resultaten te laten zien, maar wij zien de prestatiebekostiging niet als het juiste middel hiertoe. Een

prestatiebekostiging brengt perverse prikkels met zich mee en zet 'productie draaien' i.p.v. kwaliteit voorop. Ook brengt het kosten en overhead met zich mee die niet op wegen tegen het beperkte resultaat dat het mogelijk zal opleveren. Wij zijn van mening dat de landelijke afspraken die gemaakt worden voldoende houvast geven om de kwaliteit, intensiteit en flexibiliteit van de inburgering te waarborgen. Wij zijn graag bereid om in plaats van de prestatiebekostiging gezamenlijk een monitor te ontwikkelen waarmee periodiek de aanpak, knelpunten, succesfactoren en resultaten zichtbaar worden gemaakt. Wij hebben hier vanuit gemeentelijke monitoring en benchmark al ervaringen mee.

- Evaluatiemomenten zodat er in de eerste jaren, na het ingaan van de wet, bestuurlijke en financiële ruimte is om de budgetten bij te stellen. Er is immers sprake van een nieuwe werkwijze en dit hoort bij de overgang naar een nieuw systeem, waarbij een onzekere uitvoeringspraktijk vooraf ingeschat wordt. Betrokken partijen hebben zekerheid nodig dat die inschattingen bijgesteld worden als de realiteit daarom vraagt.

Regierol gemeenten

U heeft aangegeven dat de wijzigingen in de wet inburgering 'géén decentralisatie' betreffen, maar dat er landelijke kaders komen. Tegelijkertijd is op lokaal niveau beleidsvrijheid nodig om de uitgangspunten integraliteit, maatwerk en flexibiliteit in de uitvoeringspraktijk te kunnen borgen. Hierin moet de juiste balans worden gevonden die comfort geeft aan zowel het Rijk als gemeenten. Dit betekent dat er sprake moet zijn van een goed afgebakende rolverdeling waarbij de regie bij gemeenten ligt. Dus óók de regie op handhaving, voorinburgering en de leerbaarheidstoets. Dit moet ten dienste staan van het persoonlijke traject van de inburgeraar dat door de gemeente wordt aangeboden (PIP). Het beleggen van taken bij vier partijen om dit uit te voeren maakt het systeem ingewikkeld, minder efficiënt en minder effectief het voor de uitvoering (en daarmee dus kostbaarder).

Bovendien is er lokaal regelruimte nodig om integrale trajecten op maat te kunnen aanbieden, verbinding te kunnen leggen met het brede sociaal domein en flexibel te kunnen zijn in de uitvoering. In de uitwerking van de plannen worden enkele kaders en termijnen gesteld die wij niet in alle gevallen haalbaar vinden. Wij vinden het belangrijk dat dit niet in de kaderwet wordt opgenomen zodat er -indien gewenst- uitzonderingen op de regels mogelijk zijn. Als laatste vinden wij het onoverzichtelijk als er verschillende systemen naast elkaar bestaan voor verschillende doelgroepen en willen wij ook begeleiding en trajecten kunnen aanbieden aan gezinsmigranten en ex-amv-ers.

Implementatie en overgang

Het is in ieders belang dat het nieuwe stelsel snel van kracht wordt. Tegelijkertijd hebben gemeenten tijd en middelen nodig om de nieuwe wetgeving in hun organisatie in te regelen. Dit betekent dat er voldoende invoeringsmiddelen beschikbaar dienen te zijn, maar ook is het nodig dat gemeenten ongeveer een jaar van tevoren weten wat hun taken precies zijn en op welke middelen zij structureel kunnen rekenen. Dat biedt namelijk cruciale richting aan het inkopen van trajecten, het maken van regionale afspraken, het starten van aanbestedingsprocedures enzovoorts. Belangrijk punt van aandacht is hierbij ook de ICT-opgave. Een goede mogelijkheid tot gegevensuitwisseling is randvoorwaardelijk om de uitvoering te laten slagen. Dit alles dient op tijd afgerond te zijn.

Tot slot

De besluiten die in de komende maanden genomen worden vormen het fundament voor de verdere samenwerking tussen Rijk en gemeenten op dit dossier. Als gemeenten hebben we inhoudelijke bouwstenen aangeleverd en voorstellen gedaan voor processen. Nu is het zaak om deze gezamenlijkheid vast te blijven houden bij het vormgeven van de randvoorwaarden. Dit houdt in dat er een goede en tijdige implementatie kan plaats vinden, er lokaal ruimte is om integraal en persoonsgericht te werken en er een doordacht financieel arrangement onder de plannen ligt. Alleen als er voldoende middelen zijn om de wet uit te voeren en tijd en middelen om te kunnen implementeren kunnen wij de beoogde verbetering van de doelgroep bewerkstelligen en de ingang van de wet met vertrouwen tegemoet zien.

Met vriendelijke groet,
Vereniging van Nederlandse Gemeenten



J. Kriens
Algemeen directeur